

Titus

Struktur

- Avsender (1,1) (+ åpning 1,1-3)
- Mottager (1,4)
- Hilsen (1,4)
- Takkebønn (ikke i Titus)
- Hoveddel (1,6 - 3,11)
- Avslutning (3,12-15)

Hvordan skal vi lese brevene?

- Les dem fra begynnelse til slutt, slik du ville gjort med et hvilket som helst annet brev.
- Tolk dem i sin historiske sammenheng:
  - Hvem var mottakerne?
  - Hvorfor ble brevet skrevet til dem?
  - Hva ble skrevet spesifikt til deres situasjon?
  - Hva var situasjonen i menigheten?
  - Hvilke problemer tas opp?
  - Hvordan ville de ha svart?
- Anvend de tidløse sannhetene i vår situasjon. Husk kulturavstanden - de ble skrevet til en midtøstlig kultur for 2000 år siden.

Hvem var Titus?

- 2 Kor
  - 7,13-15: ble glad, stor kjærlighet for korinterne
  - 8,17: sendt til Korint for å ordne opp, ivrig
  - 8,23: Paulus kaller ham sin 'medhjelper og medarbeider'
- Gal 2,1-3: greker
- 2 Tim 4,10: dro til Dalmatia mellom Titus og 2 Tim.

Når var Paulus på Kreta?

- Fil 1:24-26, 2:24 - han forventer å bli løslatt fra fengselet i Roma (60-62) og besøke filipperne
- Flm 22: Han håper å kunne besøke dem snart
- Eksterne kilder:
  - *Paulus' gjerninger* (ca 170-190): Paulus dro til Roma via en annen rute enn den som beskrives i Apg.
  - *1 Klemens* (96), *Peters gjerninger* (150-200), den muratoriske kanon (slutten av 100-tallet): Paulus kom til Spania
- Dato: Trolig 63 e.Kr., brevet skrevet kort etterpå.

Observasjoner

- **hvem:** eldste/tilsynsmann, vranglærere, eldre menn osv.
- **gjentatte ord:** gjør/gjeringer
- **lister:** spesielt 1,6-9
- **kontraster** (både med og uten 'men')
- **bindeord:** for, for at, for å, slik at, så

Eldste (1,6-9)

- ikke være noe å utsette
- én kvinnes mann
- barna hans må være troende, ikke trassige og ikke kunne beskyldes for å leve vilt og utsvevende.
- ikke være egenrådig
- ikke brå sint
- ikke drikkfeldig
- ikke voldsom
- ikke ute etter skammelig vinning
- gjestfri
- godhjertet
- forstandig
- rettskaffen
- gudfryktig
- herre over seg selv
- må holde seg til det troverdige ord

1:6 - "én kvinnes mann"

1. Polygami?
2. Gjengift etter skilsmisse?
3. Ekteskapeleg trofasthet?

1. Polygami?

- Offisielt lovlig i palestinsk jødedom (Misjna tillater opp til 18 koner, og senere rabbinsk tradisjon tillater enda flere).
- Monogami var likevel normen i jødedommen (spesielt utenfor Israel), og Dødehavsrullene går tydelig imot polygami.
- Romersk lov forbød polygami
- Derfor liten grunn for Paulus å nevne det her

2. Gjengift etter skilsmisse?

- 'Én manns hustru' brukes om enker over 60 år i 1 Tim 5,9, og i 5,14 sier Paulus at yngre enker skal gifte seg igjen.
- 'Én manns hustru' ser ikke ut til å ha hatt betydningen 'gift med kun én mann i løpet av livet' når det gjelder enker, så 'én kvinnes mann' hadde trolig heller ikke den betydningen (verken ved død eller gjengifte).

3. Ekteskapeleg trofasthet?

- Inskripsjonen 'én manns hustru' forekommer mest på gravstøtter til kvinner som blir æret av sin enkemann.
- Å være gift bare én gang i løpet av livet finnes ikke som et krav for ledere i antikken, og er reservert mest for kvinner. Men idealet med ekteskapeleg trofasthet kreves ofte av ledere.
- Det ser ut til at Paulus legger vekt på at de bør være trofaste ektefeller, en positiv moralsk bedømmelse.

1,12-13

- Epimenides av Knossos (6. Årh. F. Kr)
- Kreterne hadde hevdet å ha Zevs' grav på Kreta.
- Ordene ble ofte brukt om kretere på Paulus' tid.
- Kreta hadde også et dårlig rykte om å være arrogante, forræderske og grådige

Eldste (1,6-9)	Vranglærere (1,10-16)
Troende barn uten dårlig rykte (1,6)	Fører ulykke over hele familier (1,11)
Ikke brå sint eller voldsom (1,7)	Villdyr (1,12)
Ikke drikkfeldig (1,7), herre over seg selv (1,8)	Glupske og late (1,12)
Ikke ute etter skammelig vinning (1,7)	Ute etter skammelig vinning (1,11)
Godhjertet (1,8)	Onde (1,12)
Gudfryktig, rettskaffen (1,8)	Fornekter Gud med det de gjør, ute av stand til å gjøre noe godt (1,16)
Holde seg til det troverdige ord som samsvarer med læren (1,9)	Pratmakere som forvirrer andre (1,10), sprer forkastelig lære (1,11), opptatt av jødiske myter og bud, vendt seg bort fra sannheten (1,14)
Kunne veilede og vise til rette motstandere (1,9)	Trenger å bli stoppet og vist til rette (1,11.13)

3,5: dåp eller metafor?

- Dåp:
  - Enten er 'fornyelse' og 'gjenfødelse' synonymmer, eller 'fornyelse' forklarer 'gjenfødelse'
  - Kanskje ikke så mye i sammenhengen som peker på dåp?
- Åndelig renselse:
  - Vekten i setningen ligger på Åndens rensende og gjenfødende verk. 'Gjenfødelse' og 'fornyelse' er metaforer for samme ting: Åndens verk i den troendes liv.
  - Essenerne og andre assosierte Ånden med renselse, spes. Ut fra Esek 36,25-27.
  - Fordi dåp var den store handlingen som symboliserte konvertering i jødedommen fungerer det som et naturlig bilde på konvertering her. Dåpen er, blant annet, tegn på gjenfødelse, men den er ikke nødvendig for å bli født på ny.

- Hovedtema: Guds nåde produserer gudfryktige liv i oss.
- Hovedhensikt: Gi Titus instruksjoner om oppgaven sin, slik at han kunne få skikk på kreterne slik at de ble gode eksempler utad for kristendommen.

“Påstanden er at *hvordan man lever* er viktigere enn *hva man tror*. Mange vil straks hevde at vi trenger begge to, eller at rett livsstil kommer av rett tro. Mange i ‘Emerging Church’-bevegelsen er enige i at vi trenger begge, men de bestrider den andre påstanden: Erfaringen viser ikke at de som *tror* rett *lever* rett. Uavhengig av hvor fornuftig den tradisjonelle forbindelsen virker, fungerer den ikke nødvendigvis i praksis. Offentlige skandaler i kirken - i tillegg til de som ikke er offentliggjort - beviser dette poenget igjen og igjen.”

– Scot McKnight

“Her er en “emerging” provoserende måte å si det på: ‘På fruktene deres [ikke teologien deres] skal dere kjenne dem.’ Som Jesu bror Jakob sa: ‘Tro uten gjerninger er død.’ Retoriske overdrivelser til side, jeg kjenner ingen i ‘Emerging Church’-bevegelsen som tror at ens relasjon med Gud er bygget på hvordan man lever. Jeg kjenner heller ingen som tror at det ikke har noe å si hva man tror om Jesus Kristus. Men fokuset er endret.”

– Scot McKnight

“Jesus sa at vi kommer til å bli dømt ut fra hvordan vi behandler disse minste (Matt 25,31-46) og at den vise er den som praktiserer Jesu ord (Matt 7,24-27). I tillegg beskrives hver domsscene i Bibelen som en dom basert på gjerninger. Ingen domsscene ser ut som en teologisk artikulasjonsprøve.”

– Scot McKnight